

ישיבה מיוחדת

הישיבה הארבע-מאות-ושישים-ושש של הכנסת האחת-עשרה

יום רביעי, כ"ז באב תשמ"ח (10 באוגוסט 1988)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:05

א. הצעה לסדר

היום הקול שיקרא לממשלה להחיל את החוק הישראלי ואת הריכוזות הישראלית על יהודה, שומרון ועזה, על ארץ-ישראל כולה.

היו"ר ש' הלל:

[נדחה]

גאולה כהן (התחיה):

אין לנו ספק, שיבוא יום ויהודה, שומרון ועזה יהיו חלק ממדינת ישראל.

היו"ר ש' הלל:

חברת הכנסת גאולה כהן, עברו דקותיים.

גאולה כהן (התחיה):

אכל האיתור המיותר יהיה כרוך במחיר גבוה.

היו"ר ש' הלל:

אני רוצה לומר: אכן היתה אלי פנייה מצד חברי הכנסת, ואומנם פניתי לראש הממשלה ואמרתי, שיש בקשה שהממשלה תמסור הודעה כדי לאפשר דיון. ראש הממשלה שמע את בקשתי, החליט שלא להיענות לה והעדיף להשיב על הצעות לסדר-היום.

לפיכך, כך נעשה. אני אינני יכול לעשות דבר מעבר לכך. העברתי לראש הממשלה את הבקשה. רצונו של ראש הממשלה — כבודו, הוא יענה על הצעות לסדר-היום.

ב. הצעה לסדר

סירבה להוציא צווי הריסה, מאחר ש-10 הבתים האלה נבנו על שטח שהמצצה המקומית טייבה מבקשת זה זמן רב להכליל אותו בשטח הבנייה שלה, והוגשה תוכנית מפורטת על כך.

צווי הריסה בסיטונות אין בהם דאגה לתכנון אלא אמצעי לחץ על האוכלוסייה הערבית. משרד הפנים מוציא צווים אלה ומשאיר-משפחות ערביות רבות ללא-קורת גג. משליך אותן לרחוב, לאחר שהן נאלצות לבנות ללא רשיון על-כורחן. כלית כדירה: משום שמדיניות התכנון המשמית היא החנקת האוכלוסייה הערבית.

היו"ר ש' הלל:

אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת, שהתכנסה על-פי בקשתם של 21 חברי הכנסת.

על סדר-היום של ישיבה זו שתי הצעות לסדר-היום.

בטרם נעלה את ההצעות לסדר-היום, אני נותן את רשות הדיבור להצעה לסדר לחברת הכנסת גאולה כהן, מהמקום ובמסגרת דקה אחת.

גאולה כהן (התחיה):

אדוני היושב-ראש, אני מוחה על כך שהממשלה לא מצאה לנכון למסור לכנסת הודעה מדינית בנושא גורלי כל כך למדינת ישראל ולארץ-ישראל. עליידי כך מנעה הממשלה דיון סיעתי, שבו יישמעו דעות מכל חלקי הכית, וגרמה לכך שבכנסת ישראל יישמעו היום רק קולותיהן של סיעות השמאל שבאופוזיציה, שבעזרת 20 חתימות של ר"צ, רק"ח, מפ"ס, שינוי, דראושה והרשימה המתקדמת הצליחו לכפות את הדיון הזה על הממשלה.

היו"ר ש' הלל:

כן, מה ההצעה?

גאולה כהן (התחיה):

אני קוראת לך, אדוני היושב-ראש, להשתמש בסמכותך כדי לאפשר דיון סיעתי, ובכך לתקן את העיוות שנוצר, שכן לא יכול להיות דבר מעוות יותר מכך, שבכנסת ישראל לא יישמע

היו"ר ש' הלל:

רשות להצעה לסדר לחבר הכנסת תופיק טובי, מהמקום ובמסגרת דקה אחת.

תופיק-טובי (החיות) הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

כבוד היושב-ראש, אני נוקק להצעה הזו נוכח העובדה, שוועדת-התכנון והבנייה-המחוזית, מחוז המרכז, הוציאה אתמול 10 צווים מינהליים לבעליהם של 10 בתי מגורים בעיירה טייבה שבמשולש, להרוס את בתיהם-תוך 24 שעות. צוים אלה הוצאו לאחר שוועדת התכנון והבנייה המקומית

מאיר כהנא (תנועת כך):
נכון.

היו"ר ש' הלל:

כפי שידוע לחבר הכנסת תומיק טובי, שהוא מהוותיקים שבין חברי הכנסת, גם אילו רציתי בכך, לא הייתי יכול להעלות הצעה לסדר-היום בזמן פגרת הכנסת, אלא על-פי בקשת הממשלה, או על-פי בקשתם של 20 חברי הכנסת.

לכן איני יכול להיענות לבקשתו, וזאת בלי לקבוע עמדה לגבי הדברים שאמר.

ג. הצעות לסדר-היום

האופציה הירדנית והאופציה הפלשתינית

המציאות הזאת הטיחה סוף סוף את האמת בפניו של המלך חוסיין, והמלך חוסיין הטיח את האמת הזאת בפנינו, ולנו אין פנימי להטיח את האמת הזאת אלא להתבונן בה היטב, להתמודד איתה בתבונה ובאומץ, וממנה לעשות שלום, שלום עכשיו, שלום בין מי שמצויים כאן, ובאין רק אנחנו הפלשתינים, ובינינו אמת חיינו המשותפת, זו האמת שהממשלה הזאת לא הבחינה בה כלל.

מה בעצם אומרת הממשלה הירדאשית הזאת לפלשתינים עכשיו, כשעה הגורלית הזאת? לא כלום, היא אומרת, לא דבר ולא חצי דבר, הליכוד אינו אומר להם דבר, כי הוא מתכוון לאנוס אותם לחיות בדפוס החיים של השפלה, והמערך אינו אומר להם דבר, כי המערך אומר דברים רק למלך, שהסתלק לו והפנה לנו גב.

מן הליכוד אנחנו נואשנו, כמובן: מן התוכניות הבריטיות שלו לכפות על העם הפלשתיני סיפוח, מן הכוונות שלו לכופף את הפלשתינים אל אוטונומיה של חוטבי עצים ושואבי מים, מן הליכוד אנחנו נואשנו, אבל על חברינו הטובים במערך צר לנו מאוד ועליהם אנחנו זועמים, משום שעמם, עם חברינו במערך, אנתן מקורס ככל לבנו לשתף פעולה בעתיד.

על רקע קולות הביעותים העולים מן הימין, בדבר טרנספר, גירוש וסיפוח — איזה מין סוג של תשובות מבולבלות ופתרונות מקושקשים מציע היום המערך לעם? שימו לב: הנה המערך מודיע לעם שהוא מתנגד לפינוי ההתנחלויות שהוא מתנגד גם להקמתן, נכון יותר לומר — אני יודע שקשה לעקוב אחרי זה, אבל צריך להבהיר זאת גם בחוגי בית ובטלפונים — נכון יותר לומר שהמערך מתנגד להקמת ההתנחלויות שהוא מתנגד גם לפינוי, המערך מודיע לעם, שהוא תומך בפינוי שטחים שאינם צפופי אוכלוסין, אבל בה בעת הוא מתנגד לפינוי אותם שטחים עצמם אם הם בעלי חשיבות אסטרטגית, אבל באופן עקרוני המערך בעד פינוי השטחים שבאופן עקרוני לא ייתכן בעצם לפנות אותם כלל וכלל, משום שכל השטחים ביהודה ובשומרון הם בעלי חשיבות אסטרטגית ובלתי צפופים, או הם חסרי חשיבות ביטחונית וצפופים, אך יש בהם כבר התנחלויות, ואז על-פי התוכנית המבולבלת הזאת אסור לפנות אותם כלל.

תראו עד כמה התבלבלתם, למי אתם רוצים בעצם להחזיר את השטחים שאתם מתנגדים להחזרתם? למלך חוסיין, שמסרב בכל חוקן לקבל את השטחים, אתם מבקשים להחזיר את השטחים שאתם מתנגדים להחזרתם? ואין אתם חושבים להחזיר את השטחים שאותם אתם מתנגדים להחזיר? אתם חושבים לעשות זאת דרך משא ומתן עם משלחת

לכן אני פונה לכנסת להגיד את דברה, כדי למנוע את מה שעומד משרד הפנים לעולל לאוכלוסייה הערבית בטייבה.

היו"ר ש' הלל:

כפי שידוע לחבר הכנסת תומיק טובי — שהוא כיום, דומני, מהוותיקים שבין חברי הכנסת — — —

מאיר כהנא (תנועת כך):
לצערנו.

היו"ר ש' הלל:
הוא ותיק?

היו"ר ש' הלל:

אנחנו עוברים עתה להצעות לסדר-היום. אני מתכבד להזמין את חבר הכנסת גדי יציק להעלות את ההצעה לסדר-היום בנושא: האופציה הירדנית.

גדי יציק (מפ"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, נזעקנו היום לכנסת כדי לומר את דברנו על צעד נוסף לקראת השלום — צעד שיתרחש כאן, מול עינינו, אבל הממשלה הירדאשית שלנו טרם הבחינה בו כלל. הנה עוד אפטרופוס לא קרוא, שארצנו אינה ארצו, התפנה מן השטח והסתלק לו, והותיר אותנו לבדנו, פנים אל פנים, עם אויבנו המרים, עם בני הארץ הזאת, בעלי דברנו — הפלשתינים, עכשיו נותרנו רק אנחנו והם, ובינינו אמת חיינו המשותפת.

מה התשובה הירדאשית שלכם נוכח המציאות החדשה הזאת? ראשית דבר, אתם אומרים, צריך להמשיך להפצין, לפוצץ, לגרש, להגלות, לאסור, לעצור, "לטרטר" לעם שלם את הנשמה שלו: להמשיך לחיות באשליה, כי ניתן לדכא עם באמצעי טורר, כאילו היה כאן אוסף של עבריינים פליליים.

עד מתי תשקרו לעצמכם? הרי גם אתם חייבים סוף סוף לדעת כי הפיצוצים לא יעזרו, ולא יועילו הגירוש, ואין תוחלת למעצרים כולם כאשר עם קם להיאבק על חירותו. מתי חבינו סוף סוף, כי כל הדברים הרעים והאיומים האלה אין להם שחר, אין להם תכלית ואין בהם תקווה? מתי תשובו מן ההזיות הללו שלכם? מתי תתפרקו מן השינויות הללו שלכם ותשובו חזרה אל לקחי ההיסטוריה, אל קרקע המציאות, אל הארץ הזאת שלנו, שנפשה עייפה להורגים ואורחיה ראויים לשלום, לשלום עכשיו?

תופעה אשר לא חיאמן מתרחשת אצלנו בימים אלה: האמת מציגה עצמה בקווים בהירים וחד-משמעיים לנוכח עיניהם של ראשי הליכוד והמערך, ואלה אומרים — אין דבר כזה, לא ראינו, הרי זה לא ייאמן: אל מול אמת כבודה, פשוטה, בלתי ניתנת להכחשה, ניצבת הנהגת העם הזה על שתי מפלגותיה הגדולות, לא יודעת, לא שומעת, לא רואה.

ההליך היסטורי בלתי ניתן לעצירה מתגלה לפנינו באחת מנקודות השיא שלו, ומולו ניצבת ממשלה דיראשית שכולה חוסר אונים, אובדן דרך ופיק בריים. המציאות מפריעה להם, לראשי המערך והליכוד, המציאות כפי שהיא, אילו רק אפשר היה לרקום כאן מציאות אחרת, שמתאימה להזיותיהם הבדירות, הם בוודאי חושבים לעצמם, אילו רק אפשר היה לכונן כאן מציאות אחרת על-פי חלומותיהם האבודים, אבל אי-אפשר, זו המציאות ואין אחרת.

שם טוב יריב כמסגרת יעילה אפשרית למשאומתן יעיל עם הפלשתינים. בד בבד עם אימוץ ההחלטה הזאת עלידי ממשלת ישראל, ניתן לפלשתינים לעשות פוליטיקה במקום אינתיפאדה, נתיב להם פעילות פוליטית כדי שדעתם תוכל להתגבש במסגרת מאבקים דמוקרטיים ולא תוך כדי זריקת אבנים וכקבוקי תבערה. על יסוד אימוץ החלטת שם טוב יריב, שפירושה הכרה הדדית בזכותם, ננהל אתם משאומתן. —

השר לקליטת העלייה י' צור:
מה נציע להם?

גדי יציב (מפ"ם):
— ננציע להם הכרה בזכותם להגדרה עצמית —

מאיר כהנא (תנועת כך):
איפה? גם כיפא וגם בעכו?

גדי יציב (מפ"ם):
— בשטחי הגדה והרצועה, עם חיקוני גבול ביטחוניים בלבד. זה השלום היחיד האפשרי למען הדור שלנו ולמען הדורות הבאים.

היו"ר ש' הלל:
תודה רבה לחבר הכנסת גדי יציב.

אלעזר גרנט (מפ"ם):
אם אינן מסכים אתו, למה אתה מתווכח אתו?

היו"ר ש' הלל:
בנושא דומה ידבר חבר הכנסת יוסי שריד. בבקשה.

קריאות:

היו"ר ש' הלל:
חברי הכנסת, במשך שבועיים שכתתם את הסדרים הטובים, נתתי רשות הדיבור לחבר הכנסת שריד, אנא, הקשיבו במלוא הכבוד והערכה.

עבד-אללה בראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
תחסכו אנרגיה.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת עמית, אין זאת כי אם נפל דבר בישראל, נפל דבר באזור. ראש הממשלה בכבודו ובצעמו מכבד אותנו בנוכחותו — הייתי אומר, בנוכחותו הנפקדת, נוכח-נפקד — ולכן עלי להסיק מסקנה מתבקשת, שהתרחש מן הסתם מאורע חשוב, הייתי מגדיר אותו כמאורע כבד, שאפילו "הרקולס הפרלמנטרי", חיים קורפו, לא יוכל להרימו מחמת כובדו.

שר התחבורה ח' קורפו:
היום ממלא את מקומי ראש הממשלה.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אם ראש הממשלה נמצא אתנו כאן בהזדמנות נדירה זו, לא נחמיץ אותה ונשאל אותו: מה אתם משאירים לנו, אתם והם, המערך והליכוד, אתה ושותפתך, הנאהבים והלא-נעימים, אולי הלא-נאהבים והלא-נעימים? מה אתם משאירים לנו אם לא אדמה חרוכה מאופק? ואתם מעידים על כך בעצמכם, די לשמוע את השרים מה הם אומרים על המצב שנתהווה לאחר ממשלת האחדות הלאומית. כל כך הרבה דברים נשרפו בתקופתכם, ואני מתפלל לאלוהים שרק לא תישרף התקווה ותהפוך לאפר של ייאוש.

ירדנית-פלשתינית, שחבריה הירדנים של המשלחת אינם רוצים להיות כלולים בה, ואילו את חבריה הפלשתינים של המשלחת אתם שמים בבית-סוהר. ולמה אתם שמים בבית-סוהר את הפלשתינים שאתם רוצים לנהל משאומתן? אתם שמים אותם בבית-סוהר משום שהם לא עברו שום עבירה שבגינה שמים בדרך כלל אנשים בבית-סוהר, שהרי אילו היו עוברים עבירה היה שר הביטחון תומך בהעמדתם לדין, על-פי עדות עצמו. אבל שר הביטחון מתנגד בכל תוקף להעמיד לדין את האדם שאתו הוא רוצה לנהל משאומתן, משום ששר הביטחון החליט להטיל מעצר מינהלי על האדם שאתו הוא רוצה לנהל משאומתן. ולמה הוא הטיל עליו מעצר מינהלי, על האיש הזה שאתו הוא רוצה לנהל משאומתן על-אודות השטחים שהוא רוצה להחזירם אבל מתנגד להחזרתם? למה הוא הטיל עליו מעצר מינהלי? משום שהאיש הזה הסית למהומות ולאנתיפאדה. מתי הסית האיש הזה למהומות ולאנתיפאדה? כשהוא ישב בבית-סוהר. כי הרי משך ישיבתו בבית-סוהר חופף את תקופת-האנתיפאדה. שימו לב להיגיון שלכם, חברי: כיוון שבמשך תקופה מעצרו הארוכה הוא הסית למהומות ולאנתיפאדה, אל בית-המעצר צריך להשליך אותו עכשיו, שכן אולי עכשיו שוב לא יסית לאנתיפאדה. הנה עוד הברקה אנליטית שאין לעמוד בפניה.

חברי הכנסת, כיום שיש האחרון ראייתו את העציר המינהלי הזה במקום מעצרו. אפילו לרגע אחד לא היה לי ספק שאני ניצב פנים אל פנים מול אריב, וכי עם אריב אני משוחח. אבל זהו בדיוק האריב שאנו עלינו לנהל משאומתן, דווקא משום שהוא אריב ומשום שהוא מוכן להתייצב למשאומתן זה על יסוד ההכרה בזכותה של ישראל לשלום ולביטחון.

ועוד דבר הייתי רוצה לומר לשר הביטחון, אילו היה מכבד אותנו בנוכחותו: אדוני שר הביטחון, על יסוד התרשמותי, אתה לא ניצחת את העציר המינהלי הזה, גם כאשר שמת אותו ככלא. אתה לא שברת את רוחו ולא הכנעת אותו ואפילו לא עקרת מלבו את ההכרה כי צריך לדבר שלום ולעשות שלום. עכשיו וכאן, במידה מסוימת הוא אפילו חזק ממך.

היו"ר ש' הלל:
חבר הכנסת יציב, אתה צריך לסיים.

שר התחבורה ח' קורפו:
יש לו עוד שני עמודים.

שר המשטרה ח' ברילב:
הוא עוד לא גמר להסביר.

השר לקליטת העלייה י' צור:
בסוף תאמר גם מה דעתך, מה אתם מציעים.

גדי יציב (מפ"ם):
אני מקווה שהיושב-ראש ייתן לי שתי דקות לומר מה אנחנו מציעים.

השר לקליטת העלייה י' צור:
לא היה ברור מאיפה אתה נסוג ומה אתה מציע.

גדי יציב (מפ"ם):
ההצעה שאנחנו מציעים, השר יעקב צור, היא האופציה הישראלית היחידה שקיימת היום לפנינו.

השר לקליטת העלייה י' צור:
מה ההצעה?

גדי יציב (מפ"ם):
ההצעה שאנחנו מציעים מבוססת על קבלת נוסחת

שנים נסגר, וביום בהיר אפשר לראות כבר את החזית המזרחית. והיום הבהיר הזה הוא יום סגריר.

וצה"ל, חברי הכנסת, במקום להכין את עצמו למלחמה, מאבד את כוח ההרתעה שלו בהדרגה. קודם הוא איבד את כוח ההרתעה בלבנון, ועכשיו הוא מאבד את כוח ההרתעה שלו בשטחים. והשטור שהוטל עליו ונכפה עליו בגדה וברצועה מתיש אותו. ואיפה הייתם? ואיפה אתם עכשיו?

יחסי ישראל עם העולם כשפל המדרגה. כל זה אתם משאירים לנו. כל זאת האדמה החרוכה. וגם ידידים מואסים בנו והם עלולים יום אחד, במוקדם, להפנות לנו עורף.

ושמעון פרס כמו עומד מהצד, מעלה באוב את חוסיין, שכבר הופיע בחלומנו כמה פעמים, לפי עדותו, והשמעות אומרות שבמטה המערך עורכים עכשיו סיאנסים ספיריטואליסטיים, מזויזים כוסות ממקום למקום, אנה ואנה, כדי לדובב את נפשו המעונה והמתענת של המלך חוסיין.

איפה הם היו? איפה היה יצחק, ואיפה היה יצחק, ואיפה היה שמעון? הם חיו להם בעולם סגור, מדומה ומנותק, והם ברחו כל הזמן מהמציאות.

חיים קרפמן (הליכוד):

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

ובעיקרם הם ברחו מהתמודדות עם הבעיה הפלשתינית, אבל מי שבוחר ממנה היא רודפת אחריו. ובארכע השנים האחרונות היא התעצמה, הבעיה הפלשתינית, עד מאוד, ואי-אפשר עוד לברוח ממנה ואין לאן.

הרי בלבכם פנימה, ביניכם לבין עצמכם וביניכם לבין סיוטי הלילה שלכם, אתם יודעים שאין אופציה מבלעדי האופציה הפלשתינית, ואין נציג לפלשתינים מבלעדי אש"ף, ואתו צריך לדבר שלום על בסיס של הכרה הדדית והפסקת פעולות האיבה.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):
אורנה.

עבד-אללה דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
אתה לא רוצה לשמוע את האמת?

יגאל כהן (הליכוד):
אתה הנציג של אש"ף?

מאיר כהנא (תנועת כך):
אתה חורגת כבר מעמאן?

היו"ר ש' הלל:
חברי הכנסת, אתם יודעים שכפגרה לא נעים להוציא אנשים, כי אין להם לאן ללכת.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אדוני ראש הממשלה, אתה שומע? צריך לדבר, ויש עם מי לדבר, ויש על מה לדבר. אבל גם את המתונים אתם מגרשים ועוצרים, כי אתם פוחדים מהם פחד מוות. עם טוריסטים אין בעיה — יוריס בהם, אבל עם מתונים יש בעיה גדולה — צריך לדבר אתם, ואין לכם על מה.

ועכשיו, כימים האחרונים, מבטיחים לנו עוד מן התרעלה הזאת, שוב ממשלת ליכוד לאומי, כאילו לא הגדשתם את הסאה. אם כך יקרה, אם גם לאחר הבחירות תקום ממשלה כזאת, לא יהיה זה נכון לשוב ולשאל: איפה יצחק? ואיפה

רבתי חברי הכנסת, אני רוצה לומר דבר של התנצלות: לפני כמה ימים אמרתי באיזו הודמנות ששני אישים מושלים בנו, נוהגים בנו, ושני האישים האלה הם בעלי אופי אוטיסטי. אני רוצה להתנצל על כך מקרב לב, הייתי אומר — מקרב לב ובלב מורתח. אני תמה על עצמי מה ראיתי לפגוע בילדים הנפלאים והמיוסרים האלה שהגורל הכה אותם ואני אוהב אותם כנפשי.

אבל בכל זאת, מדובר בשני אישים שהם אלה שקובעים את גורלנו — יצחק שמיר ויצחק רבין. ליצחק שמיר מסתובב כל הזמן הראש מסיבוכו של העולם — ובמזרח התיכון, כידוע, העולם מסתובב הרבה יותר מהר — והוא בעצם, ראש הממשלה שלנו, רוצה שהעולם יעצור והוא יוכל לרדת ולשאוף אוויר ולהירגע, והעולם יחכה לו, כך הוא חושב. ויצחק רבין, איש בעל כישורים אנליטיים מובהקים, שיצא להם מוניטין מסוף העולם ועד סופו, הוא מנתח את המצב, והאיזמל שלו, של יצחק רבין, חד כסכין, והניתוח כל הזמן מצליח, אבל הניתוח כל הזמן מת, והצרה היא שהחולה הזה הוא אנחנו.

משה דיין חיכה לטלפון המפורסם, וזו הייתה כמובן טעות מצדו. אבל יצחק שמיר ויצחק רבין, שניהם כאחד, יושבים ליד המרכיזה הלאומית שלנו וליד המרכיזה הבין-לאומית שלנו והם מנתקים בשיטחיות את כל הקווים ואת כל ערוצי התקשורת — לא תצא שיחה ולא תיכנס, וכך לא יהיה להם עם מי לדבר, כי הם לא אוהבים כלל לדבר כשאין להם על מה.

מה לא קרה בתקופה הזאת של ארבע השנים האחרונות, הייתי אומר — בתקופת חיינו כאן עם קורפו? קודם כול התרחש, מתרחש, והוא בעצמו, תהליך של מירון חירוש נורא, טכנולוגיות חדשות, היקפים שלא היו דוגמתם, הצטברות כלי נשק, שאפילו נאט"ו איננה יודעת כמותם. סכנה גדולה לקראת המלחמה הבאה, אם חס וחלילה תפרוץ. מתי בפעם האחרונה קיימה הממשלה דיון על המלחמה הבאה, אם נצטרף חלילה לצאת אליה? מה דמות תהיה לה? ולכן מה שנשאל במקום אחר צריך להישאל כאן ביתר תוקף וביתר חומרה: כתוך הסכנה הזאת, איפה היה יצחק ואיפה היה יצחק? איפה היה יצחק רבין ואיפה היה יצחק שמיר? זו השאלה שתישאל עליידי ההיסטוריה. למה אני אומר היסטוריה? — עליידי הגורל, עליידי החיים שלנו, ואנחנו שואלים אותה כאן היום.

ומה עוד קרה? עוד כמה דברים קטנים, התקוממות פלשתינית מסוכנת, חשעה חודשים, וניסיתם להפסיק את ההיריון הזה, אבל את ההיריון הזה אי-אפשר להפסיק אלא במשא-ומתן מדיני, ואחרי חשעה חודשים, בלידה לגמרי טבעית, יולדת האינתיפאדה אינתיפאדה מדינית, ובעצם היא יולדת מלחמת שחרור פלשתינית, כן, מלחמת שחרור פלשתינית. ואנחנו נשאל: ואיפה היה יצחק, ואיפה היה יצחק? והכול בא להם בהפתעה. הם כל הזמן רק מופתעים.

ומה עוד חדש? ירדן עוזבת את הגדה ויוצרת מצב חדש, לגמרי חדש. ואיפה הייתם? מתי לא הופתעתם?

ויחסי ישראל עם מצרים מתוחים עד להתפקע. ומה יהיה על השלום, השלום היחיד שהיה לנו? ואיפה היה יצחק? וסוריה משלימה את האיוון האסטרטגי וכבר אפשר לשמוע, מי שרוצה לשמוע, צחצוח חרכות מצפון. ואיפה היה יצחק?

רוני מילוא (הליכוד):

אגב, קנדי עשה את זה הרבה יותר טוב ממך.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

ומלחמת המפרץ מסתיימת, וחלון הודמנויות של שמונה

יצחק? אלא יהיה נכון ומוצדק לשאול את עצמנו: איפה היינו אנחנו? איפה היו אזרחי ישראל? איך ולמה נתנו לאנשים האלה לחרוך את גורלנו?

היו"ר ש' הלל:

תודה לחבר הכנסת יוסי שריד.

אני מתכבד להזמין את כבוד ראש הממשלה. אדוני ראש הממשלה, בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
אלו בשורות מכיא ראש הממשלה לעם?

היו"ר ש' הלל:

חבר הכנסת דראושה, תן לו קודם לדבר.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

חבר הכנסת דראושה, אתה — — — מהמערך?

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
ראש הממשלה — — —

יעקב גיל (המערך):

היו"ר ש' הלל:

חבר הכנסת גיל, חבר הכנסת דראושה, אני מבקש מכם. אתם מפריעים עוד לפני שראש הממשלה התחיל לדבר, ואני אקפיד על כך שלא תפריעו לראש הממשלה בדבריו. בבקשה, אדוני.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
ברדיו אמרו משהו — — —

היו"ר ש' הלל:

חבר הכנסת דראושה, אם אתה לא מעוניין לשמוע — תצא. אבל אל תפריע לאחרים שרוצים לשמוע. בבקשה, אדוני.

מאיר כהנא (תנועת כך):

הוא ממילא כבר יוצא.

היו"ר ש' הלל:

חבר הכנסת כהנא, אני מבקש.

ראש הממשלה י' שמיר:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, האזרחי, בקשב רב לדבריו של חברי הכנסת אשר בשל הצעותיהם כונסה הכנסת היום.

אין תימה שהאירועים אשר התרחשו כארץ במשך השבועות האחרונים הסעירו את הציבור ועוררו גם תגובות נרגשות. אך עם זאת, הייתי ממליץ לכולנו בראש ובראשונה לשמור על קור רוח ופיוס. שכן לא זו בלבד שאנו עם למוד ניסיון, אלא גם הבעיות באזורנו והנפשות הפועלות מוכרות לנו היטב. הצעדים שבגללם רגשה הארץ אולי הבלטו והרגישו חלקים בתמונה שלנו עינינו, אך הם לא שינו את מהותה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אצלך תמיד אין חדש. על הכול אתה אומר: אין חדש.

ראש הממשלה י' שמיר:

ואתה מחדש כל פעם. חמישים שנה אתה מחדש.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אתה רוצה רק להמשיך במלחמות.

היו"ר ש' הלל:

חבר הכנסת תופיק טובי, הקול שלך יותר מדי חזק, אי-אפשר כך.

ראש הממשלה י' שמיר:

הנושא הנמצא במרכז תשומת הלב הלאומית אתמול, היום ובכל עת הוא: כיצד תוכל ישראל להגן על שלומה וביטחונה, וכיצד תוכל למצוא שותפים ערבים להמשך תהליך השלום שבו החלה ממשלת ישראל לפני עשר שנים עם מצרים?

דבר זה תלוי לא פחות מכלל גורם אחר ביכולתה של מדינת ישראל להפגין חוסן, נחישות ועמדה לאומית מוסכמת על רוב תושבי המדינה. בזה ניבחנו, ואם נצליח בכך, ונצליח בכך, בעזרת השם, לא תהיה כל משמעות לחוכניות ערביות כאלה ואחרות, שמשמעותן חיסולה של מדינת ישראל.

חובתנו היא כלפי אזרחי ישראל, כלפי העם היהודי וכלפי עצמנו. אם לדבר בלשון ברורה, אנו עושים ונעשה כעתיד כל שבידינו כדי להגיע לדיאלוג אמת עם שכנינו הערבים משני עברי נהר הירדן.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
ב"אנצאר נ"י"

ראש הממשלה י' שמיר:

זוהי חובתנו, כיוון שההיסטוריה גזרה עלינו לדרוש בשכנות ובכפיפה אחת לאורך ימים.

על יסוד תפיסה זו, ועל יסוד ההכרה המשותפת על רוב רובו של הציבור בישראל, שלפיה בין הים למדבר יהיו שתי מדינות בלבד, יהודית, שכירתה ירושלים, וערבית, שכירתה במוצח-הירדן, וכי את אורח החיים המשותף ביניהם יש לקבוע במשא-ומתן — על יסוד אלה נמשיך לחתור לשלום.

אולם, על העם בישראל והעם היהודי בחפוצות לדעת, כי שורשו של הסכסוך בין הערבים לישראל, קרי הסיכוי הערבי לקבל את קיומה של ישראל, עדיין לא נעקר.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
כל מה שאתה אומר לא נכון. אש"ף מוכן להכיר במדינת ישראל על בסיס הדדיות.

ראש הממשלה י' שמיר:

הגם שהגענו לשלום עם מצרים, עדיין מאיימת סוריה במלחמה, וסכנתה של זו, במיוחד עם מירון הטילים שנחשף השנה בהבלטה מיוחדת באזורנו, לא חלפה.

זאת ועוד, הטרגדיה המאפיינת את הנהגת הערבים הפלשתינים זה 70 שנה עדיין נמשכת. תחת גלגלות מנהיגות שתביא את הציבור הפלשתיני, שרבים רבים מתוכו שותרי שלום, אל תיים בצוואת עמנו, היא ממיטה על ראשו אסון אחר אסון בקיצוניות, בטירוף, בצימאון לדם יהודי.

צעדיו של מלך ירדן מהשבוע שעבר רק המחישו את מורכבותו ואת סיכויו של המצב במחנה-הירדני-פלשתיני ואת העוינות השוררת בין מלך ירדן לבין אש"ף.

יאיר צבן (מפ"ם):

לעומת הבהירות במחנה הישראלי.

ראש הממשלה י' שמיר:

מה אירע בימים אלה, כאשר לכאורה הירדן, ממלכת ירדן, תיסוב לאחור? היש לכך השפעה על גישותיה של מדינת ישראל? חובתנו היא לרדת לחקר הסיבות לצעדו של חוסיין,

זו חשובה ביותר — כי החובה לנהל את האזור ולקיים בו חוק וסדר מוטלת על מדינת ישראל, ולא על זולתה; היא פעלה לפיה מאז 1967, ותמשיך לעשות כן. למותר לציין, כי על ירושלים, שחוכרה לה יחדיו, החילה ישראל את חוקיה הריבוניים וקבעה קבל עם ועולם, כי בירתה הנצחית והריבונית לא תחולק עוד בכל נסיבות שהן — כמוכן, תוך שמירת זכויותיהם של בני כל הדתות לחופש פולחן; ואכן, מעולם לא שרר בעיר חופש כדוגמת זה השורר בה כיום.

ראוי להדגיש, כי במדיניותה המשפטית ביהודה, בשומרון ובצורה עמדה ועומדת ישראל במשך כל השנים על כך שאין השטח כבוש בידיה. לפיכך, היא גם החילה את הנוראותיה ההומניטריות של אמנת ז'נבה הרכיעית, ולא קיבלה את עקרון תחולתה של האמנה.

בהסכמי קמפ-דייוויד משנת 1978 —

גאולה כהן (התחיה):
עליהם השלום.

ראש הממשלה י' שמיר:

— שבעור שבועות אחדים ימלאו 10 שנים לכירתם, הסכימו ישראל, מצרים וארצות-הברית על מסגרת שלום כמורח התיכון. שאליה הזמנה להצטרף גם ירדן, אך היא לא עשתה כן.

מאיר כהנא (תנועת כך):
אתה הצבעת נגד.

רוני מילוא (הליכוד):
לא נכון, הוא נמנע.

ראש הממשלה י' שמיר:

יש להצטרף על כך. אילו הושלם המשא-ומתן כדבר האוטונומיה, יכולים היינו להיות היום כבר מעבר למשא-ומתן על הסדר הקבע.

גאולה כהן (התחיה):

למה אתה ממשיך להישען על משענת הקנה הרצון של האוטונומיה? — — —

אלעזר גרנות (מפ"ם):
יש לו קנה אחר?

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

זה חלק מהסכם השלום עם מצרים.

היו"ר ש' הלל:

רכותי, חבר הכנסת אמיר, חבר הכנסת גרנות.

ראש הממשלה י' שמיר:

ישראל סבורה, כי הסכם קמפ-דייוויד עוזר המסגרת הטובה ביותר לתהליך של שלום, ואכן בקווי-היסוד של ממשלת ישראל שקמה ב-1984 נאמר כי היא — אני מצטט: "חוסף להעמיד את שאיפת השלום בראש דאגתה, תפעל להמשך תהליך השלום על-פי המסגרת שהוסכם עליה בקמפ-דייוויד, ותקרא לירדן לפתוח במשא-ומתן לשלום". סוף ציטוט. דברים אלה עומדים בעינם, אנו התחייבנו בקמפ-דייוויד לנהל משא-ומתן, ואנו מוכנים לכך גם כיום. מובן כי באותה מידה אנו מצפים מכל הגורמים האחרים לעמוד בהתחייבותיהם הבין-לאומיות, שכן, מטבע הדברים, מחויבות חד-צדדית אינה יכולה להיות נצחית.

אנו קוראים אפוא לקיום הסכמים אלה, שגם אם ירדן לא היתה צד להם, הכתיחו לה מעמד נכבד במשא-ומתן. מצרים

מטעמנו שלנו, לא על דרך של פרשנות עיתונאית, שאינה מתפקידה של ממשלה, אלא כבסיס ליישום חובתנו המדינית האופרטיבית.

כידוע, ההיסטוריה לא החלה ב-1967. ארץ-ישראל, שהבריטים קיבלו עליה מנדט מחבר הלאומים לאחר מלחמת העולם הראשונה, כללה בשטחה המקורי את כל מה שנכלל כיום בתחומה הריבוני המוכר של מדינת ישראל, באזורי יהודה, שומרון ועזה ובממלכת ירדן. הבריטים, מטעמים שלהם, חילקו את השטח לחלקה צדא, שארבע ממשיות ממנו היו לשטחה של עבר-הירדן — לימים ממלכת ירדן — ורק כחמישית נותרה בארץ-ישראל, שעליה הוחל המנדט. בתקופת המנדט הבריטי עשה היישוב היהודי מאמץ לקיים יחסים ידידותיים עם האמיר עבדאללה, סבו של המלך חוסיין. למרבה הצער, לא היתה הנהגתם של ערביי ארץ-ישראל המערבית נכונה לרו-קיום בשלום.

בשנת 1947, עם החלטת החלוקה, רחשו הערבים כולם את החלוקה מכול וכול, ובכך הפכוה בטלה ומבוטלת, לא שרירה ולא קיימת עוד. כל צבאות ערב, לרבות הלגיון הירדני, פלשו למדינת ישראל שזה עתה נולדה, ומאוחר יותר הכריז עבדאללה על סיפוח יהודה ושומרון לממלכתו — צעד שלא זכה להכרה בין-לאומית. למעט הכרתן של שתי מדינות.

גם בתקופה ההיא הושטה ידנו לשלום אך היא לא נענתה. ואפילו הסכם שביתת הנשק, שהושג במשא-ומתן קשה, לא קיים על-ידי ירדן. בניגוד להסכם, נמנעה מעמנו הגישה למקומותינו הקרובים ביותר: נמנעה הגישה לכותל המערבי, בית-הקברות היהודי העתיק בהר-היתומים חולל ומצבותיו שימשו לריצוף חורי הרוחצה במחנה צבאי ירדני, והאוניברסיטה העברית בהר-הצופים הוחזקה כמוכלעת צבאית, כלי שתשמש לייצורה האקדמי.

באה מלחמת ששת-הימים, שכמו עלינו המצרים, הסורים ובעלי-בריתם. ירדן הצטרפה לטבעת שניסו הערבים להדק סביבנו, ותקפה אותנו חרף שדר ממשלת ישראל בראשית המלחמה. חוסיין יומר — אולי בפעם יחידה בחייו של שליט זה, שהוכיח את כשרונו בהישרדות במשך 35 שנות שלטון — והימורו נכשל.

בתום המלחמה היו יהודה ושומרון בשליטת ישראל. כפי שעולה מן האמור, לא היתה ערב מלחמת ששת-הימים ריבונית מוכרת ביהודה, בשומרון ובצורה, אך בהחלטה מדינית הסכימה ישראל להחיל — מטעמי נוחות ומדיניות וריכוז משפטית, ולא כפונקציה של ריבוניות ירדנית — את המשפט ששרר ערב המלחמה, ככפוף לסמכות החקיקה של המפקד הצבאי, וזאת עד שתיקבע הריבוניות הסופית.

גאולה כהן (התחיה):
מתי?

ראש הממשלה י' שמיר:

אין צורך לחזור ולומר כאן את הירוע לכול, כי לישראל זכויות בכל הנוגע ליהודה, לשומרון ולעזה. כמגשר מס' 2 בדבר סדרי שלטון ומשפט הוכרו מטעם מפקד כוחות צה"ל כי — אני מצטט: "המשפט שהיה קיים באזור כיום כ"ח באייר התשכ"ז, 7 ביוני 1967, יעמוד בתוקפו, עד כמה שאין בו משום סתירה למגשר זה או לכל למגשר או צו שיינתנו על-ידי, ובשינויים הנובעים מכינונו של שלטון צה"ל באזור".

הממשל הצבאי שכוננה ישראל והמינהל האזרחי שלו מתפקדים באזורי יהודה, שומרון ועזה. אין כל ספק — ונקודה

צריך להיות ברור כשמש בצהרי היום, בין שמדובר בצעד ירדני אסטרטגי ובין שזה צעד טקטי, שעל הדינמיקה שלו ממילא אין לירדנים שליטה, מדינת ישראל לא תשחק משחק זה. היא גם תימנע באופן נחרץ ביותר ממימוש של כל רעיון, אם יעלו אותו מטורפים, של "ממשלה" פלשתינית וכדומה. אלה ייחלקו ביד ברזל, שלא תותיר מניסיונות מסוג זה שריד. לגבי דעות אלה יש במדינה נחישות והסכמה לאומית כוללת.

ומה באשר לעתיד? כאמור, אנחנו רואים עצמנו מחויבים בהסכם קמפ-דייוויד ותובעים להמשיך במשאומתן לפיו גם בעתיד. אנו רוצים בהסכם עם ירדן ובמשאומתן עמה ועם חושבי יהודה, שומרון ועזה. כשאפתנו זו נמשיך ונחפש כל פתח אפשרי למשאומתן ישיר לשלום, שלום בין ישראל לירדן, שגבולה עמנו הוא הארוך ביותר, והסדר מתאים לתושבי יהודה, שומרון ועזה, כהתאם למסגרת קמפ-דייוויד.

גאולה כהן (התחיה):
למה אתה לא מחיל את החוק הישראלי? אם לא תחיל אותו עכשיו זה יהיה לא רק טירוף מצדם אלא גם טירוף מצדנו.

היור' ש' הלל:
אתם מפרעים לראש הממשלה לסיים את דבריו.

ראש הממשלה י' שמיר:
צעדי של המלך חוסין לא ישיעו אפוא לא על שאפתנו לשלום וגם לא על מדיניות ישראל באזורים אלה. שנועדה להביא לרגיעה בהם, לקיים את המערכת השלטונית ומערכת המינהל האזרחי ולפעול נגד אש"ף על כל צורותיו וגילוייו. ידנו האחת תעשה במלאכת השלום והאחרת תחזיק בשלח נגד כל מבקש נפשנו.

אנו קוראים לערביי ארץ-ישראל לחדול מהפרעות סדר או מתמיכה בהן, שכן בדרך זו יביאו על עצמם אך ורק אסונות —

גאולה כהן (התחיה):
אנחנו נמשיך אסון על עצמנו אם לא נחיל את החוק.

ראש הממשלה י' שמיר:
— לפעול למען הצטרפות למשאומתן אמיתי לשלום. לא משאומתן כוזב שמאחוריו תביעת חיסול ישראל נכונה למשאומתן ישיר לשלום עם כל המדינות שבשכנותנו, לרכות סוריה, חרף מדיניות הקיצונית.

יובל נאמן (התחיה):
שלום עם מי? על מה?

ראש הממשלה י' שמיר:
על מצרים, שכרתה עמנו שלום, לסייע להמשך התהליך, בין השאר, על-ידי שיפור איכותו של השלום בינינו.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, תנאי יסודי להצלחתו של כל תהליך שלום, לעידוד הרוצים בו ולהרחעת אויבים הוא חוסן פנימי על-ידי אחדות העם, התבססות כלכלית —

תופיק טובי (החיות הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
שאתם לא תנהלו אותו. כל זמן שאתם מנהלים אותו אתם חוסמים את הדרך לשלום.

היור' ש' הלל:
חבר הכנסת טובי, אתה מקדים את המאוחר. אנחנו עכשיו נמצאים פה.

ראש הממשלה י' שמיר:
— ובראש ובראשונה אמונה בצדקת הדרך, רק כחוסן

וארצות-הברית השתתפו, כידוע, בעשיית ההסכם והן חתומות עליו, והסכמים לקיים ניתנו.

עינינו הרואות, כי בנאמנו עתה, שבו הודיע המלך חוסין על התנתקותו, מיהודה, משומרון ועזה, הוא לא יצר חלל משפטי, שכן המערכת הקיימת באזור ממשיכה לפעול כפרמטרים הקיימים. אם החליטה אפוא ירדן את אשר החליטה, יש בכך פגיעה בתושבים הערבים, ולא במדינת ישראל. שתמשיך לקיים את שליטתה הביטחונית והמשפטית כתמול שלשום, ויש לה הזכות והחובה לעשות כן מכל הבחינות.

צעדיה של ירדן עתה כווננו בראש ובראשונה נגד אש"ף, שסבר כי לעולם יוכל להמשיך, מן הצד האחר, ליהנות משירותים ירדניים ומסיוע לאוכלוסייה, ומן הצד האחר, להשליך בירדן שיקוצים, היחסים בין אש"ף לירדן אינם מעניינינו. מכחינתנו חשוב רק כי ירדן תמשיך לקיים את הביטחון בקו הירדן, כדי שלא לחזור על שגיאות העבר, ואנו מקווים כי תעשה כן.

אנו מצטערים עם זאת על הסבל שייגרם לאוכלוסיית יהודה, שומרון ועזה בגלל הצעדים הירדניים.

תופיק טובי (החיות הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
תפסיקו את הכיבוש ואז לא יהיה סבל לשני העמים.

מיכאל איתן (הליכוד):
אז יהיה כמו לבנון.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):
אל תגוים.

ראש הממשלה י' שמיר:
המלך חוסין סבור כנראה, שהוא אינו זוכה לתמיכת האוכלוסייה באזור, ואולי כך הדבר, אך שוגים אש"ף וגורמים שכמותו, המזינים את האוכלוסייה, שבדוחתה ובחיים בצווחת עמה אנחנו רוצים, באשליה שזוהי באשר לעתיד אש"ף.

יש במדינת ישראל קונסנסוס לאומי נגד משאומתן עם אש"ף, ארגון מרצחים שכל תכליתו —

עבד-אללהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
על-פי הסקר האחרון, שנערך, 70% מהציבור מוכנים לדאת.

מיכאל איתן (הליכוד):
באכסאל.

עבד-אללהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
לא רק באכסאל, אלא בכל מדינת ישראל.

היור' ש' הלל:
חבר הכנסת דראושה, אם התכוונת לומר משהו — שמענו, מעבר לזה — אתה רק מפרע.

ראש הממשלה י' שמיר:
יש במדינת ישראל קונסנסוס לאומי נגד משאומתן עם אש"ף, ארגון מרצחים שכל תכליתו השמדת ישראל. יש גם הסכמה לאומית על כך שלא תהיה מדינה ערבית שנייה בגבולנו המזרחי, ירדן, לטוב ולרע, היא מדינה בעלת רוב פלשתיני ואין ממשלה כישראל שתחיל יד לתביעות כוזבות, חסרות ממשות בין-לאומיות ועזרת צביעות של "הגדרה עצמית" פלשתינית, אגב, ירדן הכריזה פעמים אין ספור בעבר, כי היא והפלשתינים חר הם, והתנערותה מכך עתה, אולי מתוך חששות פנימיים של המשטר, אינה מעלה ואינה מורידה.

ממשיך לאכוף את החוק הירדני ביהודה ובשומרון. האם אין זה אבסורד?

הממשלה ממשיכה אותו אבסורד, והיא ממשיכה גם באותו חרלון המחשבה וחלדון המעשה שבהם הצטיינה ואשר הביאו לאינתיפאדה, אותן ארבע שנים של העדר החיישנות והעדר כל אותם דברים שיצרו את התמונה שהשמאל קרא לה "סיפוח וזחל". הממשלה הזאת על שני החצאים שלה, גם בראשות המערך וגם בראשות הליכוד, הפסיקה את ההתיישבות, יצרה הרגשה כאילו ישראל באמת מוכנה לצאת, שאין בעצם תנופה ישראלית ורצון להשתלט על השטח, ואין כל ספק שעל-ידי זה היא הזמינה את האינתיפאדה, והאינתיפאדה אכן באה, ועכשיו, בהמשך לאותו חוסר מעשה ולאותו חוסר יוזמה, במקום להיכנס לחלל שנוצר ולמלא אותו, הממשלה אינה מנצלת את ההזדמנות ההיסטורית הזאת שנתן לנו המלך חוסיין ואינה באה עם התביעה הישראלית בדרך שלא יהיה אפשר להתנגד לה בעולם. משום כך גם האמריקנים לחצו כל כך שלא נעשה את זה, משום שידעו שהגיוי ומחבקש שנמלא את החלל שנוצר, הממשלה הזאת מתחמצה החמצה היסטורית את ההזדמנות הזאת, ומוזינה למעשה את הצד השני לנקוט יוזמות.

את הדברים האלה רצינו להעלות כאן, אבל הנהלים של הכנסת יצרו מצב כזה שרק ההצעות של האופציה הפרו-ראש"פית תישמענה כאן. אנחנו מציעים שהן לא תישמענה בדיון. אנחנו מציעים להסיר את ההצעות האלה מעל סדר-היום.

היו"ר ש' הלל:

אני מבין שאתה מתייחס להצעה של חבר הכנסת גדי יציב.

יובל נאמן (התחיה):
כן.

היו"ר ש' הלל:

תודה. רשות לחבר הכנסת מיכה חריש להציע הצעה אחרת להצעתו של חבר הכנסת יוסי שריר. לאחר מכן נעבור להצבעה.

מיכאל חריש (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, היה טעם לקיים דיון מדיני במליאת הכנסת על עבודת הממשלה. הדיון שמציע ראש הממשלה לקיים בוועדת החוץ והביטחון כבר התקיים אתמול. לכן יש כוה מן הבוכז.

הייתי רוצה לנצל את שלוש הדקות העומדות לרשותי כדי להציג פה עמדה שהלכה לאיבוד משום העדר דיון במליאת הכנסת. יש תופעה מחרה, שעלתה אתמול בוועדת החוץ והביטחון ועלתה היום בכנסת, שצלה משותפת של מר יצחק שמיר ושל הליכוד יחד עם חבר הכנסת יוסי שריר וחבריו על הנפילה של האופציה האמיתית שהיתה למשאומתן על-פי יוזמת שולץ ועל-פי הסכם-לונדון שנחתם בין שמעון פרס לבין חוסיין. הסכם למשאומתן ישיר בוועידה בין-לאומית שאין לה סמכות כופה.

זאת ההזדמנות שהותמצה ונכלמה כתוצאה מהעיקשות של הליכוד ושל מר יצחק שמיר, ועל זה צוהלים גם יוסי שריר וחבריו.

יגאל כהן (הליכוד):

גם היום לא כרוז לך למי היתה ירון מוסרת את השטח?

מיכאל חריש (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, השאלה המרכזית

פנימי יקוימו דברי הנביא ישעיהו: כל כלי יוצר עליך לא יצלח, וכל לשון תקום אתך למשפט תרשיע. אז גם יקום המוכתח בפירשת השבוע, פרשת "ראה" בספר דברים, לבני ישראל הבאים אל הארץ: "ועברתם את הירדן וישבתם בארץ אשר ה' אלהיכם מנחיל אתכם — "

מאיר כהנא (תנועת כך):

כל הארץ, גם האסון הלאומי שכם.

ראש הממשלה י' שמיר:

" — והניח לכם מכל איביכם מסביב וישבתם בטח."

מה אתה מפריע לפסוק בתנ"ך. גם את התנ"ך אינך מכבד?

מאיר כהנא (תנועת כך):

אתה מעוות את הפסוק.

ראש הממשלה י' שמיר:

אדוני היושב-ראש, הואיל וועדת החוץ והביטחון עוסקת כל הימים בנושאים האלה, אני מציע להעביר גם את ההצעות האלה לדיון בוועדת החוץ והביטחון.

גרשון שפט (התחיה):

אדוני ראש הממשלה, מה עם הריבונות הישראלית?

היו"ר ש' הלל:

רבותי חברי הכנסת, ראש הממשלה הציע להעביר את הנושאים להמשך דיון בוועדת החוץ והביטחון.

האם יש לחבר הכנסת יובל נאמן הצעה אחרת?

יובל נאמן (התחיה):
כן.

היו"ר ש' הלל:

בבקשה, חבר הכנסת יובל נאמן, במסגרת שלוש דקות, אני מתכוון למנות אותך.

בני שליטא (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' הלל:

אתה רשום לרשות הדיבור, גם אחרים. אני מנסה, כמידת יכולתי, ליצור גיוון של הדעות המושמעות כאן. יש לפני שמות מספר של דוברים, ואני צריך לבחור מתוכם. האמן לי שהייתי שמח לתת לך את רשות הדיבור, אבל אני רוצה לגנון, ראש הממשלה השיב, אולם לחברי סיעתו לא ניתנה אפשרות לדבר, ואני רוצה לאפשר להם זאת. בבקשה, חבר הכנסת יובל נאמן.

יובל נאמן (התחיה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, המלך ההאשמי — —

היו"ר ש' הלל:

חברי הכנסת, מה ההתרגשות? אם לא תשמעו את דבריו של חבר הכנסת יובל נאמן לא תוכלו לדעת איך להצביע לאחר מכן. אם כן, בבקשה להקשיב.

יובל נאמן (התחיה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, המלך ההאשמי המושל על עם זר, על 2 מיליוני פלשתינים שבעבר הירדן מזרחה, הפתיע את ממשלת ישראל על שני חלקיה, ויצר חלל, הממשלה מצדה ממשיכה בדרכה כאילו דבר לא קרה. משרד החוץ ממשיך לדבר על הגדה המערבית כאשר אין לה כלל גדה מזרחית, ואותה גדה צפה איכשהו. צה"ל ממשיך לבצע את מדיניות הממשלה, כלומר לאכוף את החוק הירדני, וזאת כשירדן אינה רוצה כלל להכיר ביהודה ובשומרון, אבל צה"ל

של כבוד ראש הממשלה להעביר את הנושא לוועדה. חבר הכנסת יציב, האם אתה מסכים?

גדי יציב (מפ"ם): כן.

היו"ר ש' הלל:

חבר הכנסת יוסי שריד, האם אתה מסכים?

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום): כן.

היו"ר ש' הלל:

לפיכך, לפנינו שתי הצעות: האחת — להעביר כל אחת משתי ההצעות לסדרהיום לוועדת החוץ והביטחון, וההצעה השנייה — להסיר אותן מסדרהיום.

אני מעמיד להצבעה את ההצעה לסדרהיום של חבר הכנסת גדי יציב.

גדי יציב (מפ"ם):

אפשר להצביע על שתי ההצעות יחד.

היו"ר ש' הלל:

אתם מבקשים להצביע על שתי ההצעות יחד, או בנפרד?

יאיר צבן (מפ"ם):

אנחנו מבקשים להצביע על שתי ההצעות יחד.

היו"ר ש' הלל:

אני מעמיד להצבעה את הצמורה, את ההצעות של חברי הכנסת יוסי שריד וגדי יציב גם יחד. מי להעביר את ההצעות שלהם לוועדת החוץ והביטחון? מי להסיר את הנושא מסדרהיום?

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את הנושא

לוועדת החוץ והביטחון — רוב

בעד ההצעה שלא לכלול את

הנושא בסדרהיום של הכנסת — מיעוט

נמנעים

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ

והביטחון נתקבלה.

מאיר כהנא (תנועת כך):

מי נמנע?

היו"ר ש' הלל:

אני קובע, שהכנסת החליטה להעביר את שתי ההצעות לוועדת החוץ והביטחון.

הורעה לנמנעים. חבר הכנסת כהנא, בבקשה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אני מבקש את רשות דיבור להנמקת ההימנעות.

היו"ר ש' הלל:

אני מצטער, אבל נתתי כבר את רשות הדיבור לחבר הכנסת כהנא.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אנחנו הסיעה היותר גדולה.

שצריכים לשאול היא: מה הוא פתרון לבעיית השטחים, יהודה, שומרון ועזה, התואם את האינטרס הלאומי והביטחוני של מדינת ישראל. פתרון שיש עמו גם סיכוי לשלום יציב? התשובה על השאלה המרכזית הזאת מתבססת על שני עקרונות:

א. פתרון כזה צריך להיות במסגרת הסדר שלום שאינו מספח למדינת ישראל את השטחים צפופי האוכלוסייה הערבית, כדי לשמור על אופיה היהודי של מדינת ישראל, וכדי לשמור אותה מפני התפוצצות ביטחונית מכפנים, נוסח לבנון.

ב. פתרון הבעיה הפלשתינית על כל היבטיה כפי הכתוב בנוסחת קמפ-דייוויד, לרבות פתרון בעיית הפליטים —

בני שליטא (הליכוד):

את הבעיה היהודית כבר פתרת?

מיכאל חריש (המערך):

— זה אפשרי אך ורק בשותפות עם ממלכת ירדן והגדה המזרחית.

סיפוח יהודה, שומרון ועזה, כמו גם הקמת מדינה פלשתינית עצמאית בלתי קשורה בממלכת ירדן, הם מסוכנים לקיומה ולביטחונה של מדינת ישראל, אינם פותרים את בעיית הפליטים, והם מרשם לאי-יציבות ולהידרדרות למצבי עימות ולמצבי מלחמה חוזרים.

אדוני היושב-ראש, אין ספק שנוצר קיפאון שלא ייפתר עד אחרי הבחירות במדינת ישראל.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

אמרנו לכם את זה כל הזמן.

מיכאל חריש (המערך):

אזרחי מדינת ישראל הם שיכריעו אם ייווצר במדינת ישראל מהלך שיהיה עמו סיכוי לשלום — וזה יוכל להשפיע לטובה על עמדות ארצות-הברית, ירדן, גם על עמדות הפלשתינים ועל גורמים בין-לאומיים; או שתהיה במדינת ישראל ממשלה — וזו האלטרנטיבה היחידה שיכולה להיות לעמדה הזאת — שתגרום לקיפאון ולעימות עם ארצות-הברית ועם העולם, ממשלה שתתבסס על קואליציה של הליכוד, של התחיה, של צומת, של מפד"ל של אבנר שאקי, זו האלטרנטיבה של הקיפאון ושל האיומים על מדינת ישראל.

מיכאל איתן (הליכוד):

ממשלה המתבססת על קואליציה עם חד"ש, הרשימה המתקדמת ודראושה היא ודאי הרבה יותר טובה.

מיכאל חריש (המערך):

האלטרנטיבה הזאת תקרב את האופציה של מדינה פלשתינית עצמאית בצורה כפויה. זאת האלטרנטיבה שתוכלו ליצור, או לחלופין — סיפוח שיגרום לאובדן אופיה היהודי של מדינת ישראל.

אדוני היושב-ראש, בגלל הדברים האלה אינני מבין את הצהלה של יוסי שריד: מדוע הוא שמח שהאופציה הזאת התחמקה, שהיתה התרחקות מהשלום?

מאחר שהדיון הזה התקיים למעשה כבר אתמול בוועדת החוץ והביטחון, אני מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת יוסי שריד מעל סדרהיום.

היו"ר ש' הלל:

אני רוצה לשאול את המציעים אם הם מקבלים את הצעתו

חוכרת ל"ט, ישיבה חס"ו
— הצעות לסדר-היום: מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

שלא לכבוש, לא לרשת, לא לספח את השטחים. משום כך
א-אפשר להצביע לא לכאן ולא לכאן. וחבל על דאבדין.

היו"ר ש' הלל:
תודה. נתבקשתי עלייך סיעת חד"ש לתת להם רשות
להודעה. חבר הכנסת וילנר, בבקשה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, קודם כול, אני רוצה
להביע את מחאתי על שלא נתנו לסיעה שלנו, שנמנעה, לדבר
ראשונה, כסיעה גדולה יותר בכנסת.

לגופו של עניין, אנחנו נמנענו מפני שראינו בזה דרך
להסתייג לא מרבתי המציעים, אלא מדבריו ראש הממשלה.
כאשר דיבר ראש הממשלה והזכיר את המלה שלום, חשבתיו:
האם יש צביעות ושקר גדולים מזה? שמיר בעד שלום?
ארץ-ישראל השלמה זה שלום או מלחמה? אבל העם בישראל
היום איננו כפי שחושב שמיר. אף אחד לא מאמין לו, שהוא
רוצה שלום.

וגם המערך, מה הוא מציע? גם הוא מתנגד, כמו שמיר,
להגדרה עצמית פלשתינית, הוא מתנגד לאש"ף כנציגו של העם
הפלשתיני. שניהם מוכילים למלחמה, והמלחמה לא תהיה רק
חמורה יותר — יש עכשיו ידיעות, שמלחמה נוספת עלולה
להביא לחורבן, תוך שימוש בנשק לא קונבנציונלי.

אנחנו נגד המדיניות של ממשלת הליכוד הלאומי. זה
מועזע ממש, שגם ראש המערך וגם ראש הליכוד, שניהם
קוראים עוד לפני הבחירות להחזיר את ממשלת האחדות
הלאומית הזאת — הייתי אומר האנטי-לאומית — גם אחרי
הבחירות.

העברת הנושא לוועדה היא משחק פרלמנטרי. אנחנו
מוהירים את הציבור, שהליכוד והמערך, כל אחד בדרכו, כבר
הביאו לכך שיש חורבן של שירותי הבריאות, שהאבטלה
מתרחבת, שענפים שלמים של הכלכלה נמצאים על סף
התמוטטות וקיימת הסכנה של המלחמה.

לכן נמנענו כמחאה, כקריאה נוספת להצלת העם שלנו, עם
ישראל, מהמדיניות של המערך והליכוד כאחד.

היו"ר ש' הלל:
תודה לחבר הכנסת וילנר. אני רק רוצה לציין, שהקדמתי
לתת את רשות הדיבור לחבר הכנסת כהנא כי הוא הצביע
ראשון: לכן נתתי לו את רשות הדיבור. אני מצטער שהסיעה
שלך, חבר הכנסת וילנר, איחרה בהרמת היד. לא יכולתי
להוריד אותו מהכמה לאחר שנתתי לו את רשות הדיבור.

היו"ר ש' הלל:
אתה צורך, לא שמתי לב. פשוט ראיתי קודם את חבר
הכנסת כהנא מרים את ידו, ונתתי לו רשות להודעה. לאחר
דבריו אתן לכם את רשות הדיבור.

מאיר כהנא (תנועת כך):
כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפני שלושת אלפים
שנה, מתוך פחד עז, סירבו בני ישראל לעלות ולכבוש את
ארץ-ישראל. ממה פחדו? — מענקים. כמו שכתוב: "אפס כי
עז העם הישב בארץ — וגם ילדי הענק ראינו שם".
היום יושבים בניהם, צאצאיהם, מימין ומשמאל, ושוב
מפחדים. ממה? — הפעם מנסיים. הננס הירדני — חוסיין;
הננס הפלשתיני — ערפאת.

קם חבר הכנסת יציב ממפ"ם. דווקא לא הכי יציב, ומטיף
להפקיר את חלקי ארץ-ישראל ולהעבירם לנסיים — אותה
מפ"ם, השומר הצעיר, שעד לשנת התש"ח — 1948 התנגדה
בכלל להקמת מדינה יהודית כלשהי. אז קם השריד שבחוכנו,
משרידי הערבי, הפרטנר של אש"ף, וממשיך לחקוע סכין
בגב של צה"ל.

מאידך גיסא, ראש הממשלה, עם עבר גדול והווה קטן, גם
הוא מסרב לקיים את הצו האלוהי: "ראה נתן ה' אלקיך לפניך
את הארץ, עלה רש כאשר דבר ה' אלקי אבתך לך, אל תירא
ואל חתת". וכן: "כי אתם עברים את הירדן לבא לרשת את
הארץ אשר ה' אלקיכם נתן לכם, וירשתם אתה וישבתם בה".
ואומרים תזיל: "בשכר שתירש — תשכ", וכן ההיפך: "כמה
ירשתם? — בישיבה".

מה קול ענות אנוכי שומע? הננס הירדני מחליט לצאת
מהשטחים, והימין והשמאל, שניהם יחד, מקורקים: מצב
חדש. איזה מצב חדש? וכי מי הננס הזה שיכתיב לנו את
צעדינו? ואילו לא היה יוצא מהתמונה, היינו מקבלים את זכותו
להיות שם. את ריבונותו? הננס חוסיין אינו אלא זר, נוכרי, גזלן,
חוקפן. אין לו ריבונות, לא בגדה המערבית ולא בגדה
המזרחית.

כוח מעשיו הגיד לעמו, לתת להם נחלת גויים — לזרעך
נתתי את הארץ הזאת מנהר מצרים ועד נהר פרת. הארץ כולה
שייכת לכורא עולם והוא האדון והוא הריבון עליה והוא נתנה
לנו, ולא איזה ננס ירדני. אין לכל גוי רשות להתנגד לזה, ואין
לכל יהודי מחייון זכות למחות על זה.

השמאל המסוכן והממשלה האומללה שותפים לדעה

ד. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

ב. בקובלתו של מנכ"ל רשות השידור נגד חברת הכנסת
אורה נמיר.

ג. בעניין העמדת חיבת דואר קולי טלפוני חנים לרשות
חברי הכנסת.

ד. בדבר פרסום פנייה לבדיקה או חקירה מטעם חבר
הכנסת, תורה.

היו"ר ש' הלל:
הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:
ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו
היום על שולחן הכנסת החלטות ועדת האתיקה:

א. בתלונתו של מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי נגד חברת
הכנסת אורה נמיר.

— החלטת ועדת הכנסת בדבר הרכבה של ועדת חקירה פרלמנטרית על-פי חוק-יסוד: הכנסת, סעיף 22, לנושא תאונות הדרכים במדינת ישראל; החלטת ועדת הכנסת להעביר את הדיון בהצעת חוק ערי ואזורי פיתוח (תיקון), התשמ"ח—1988, מוועדת הפנים ואיכות הסביבה לוועדת הכספים —

ה. החלטת ועדת הכנסת בדבר הרכבה של ועדת חקירה פרלמנטרית על-פי חוק-יסוד: הכנסת, סעיף 22, לנושא תאונות הדרכים במדינת ישראל *

הוועדה מיום י"ד בתשרי התשמ"ט, 25 בספטמבר 1988, ועד לסיום עבודתה יהיה חבר הכנסת מיכה חריש, וממלא-מקומו יהיה חבר הכנסת אוריאל לין.

כרשות היושבת-ראש, אני מבקש להוסיף כמה מלים. אני מודע לכך שהסידור הזה של שני יושבים-ראש איננו שגורתי. אולם בנסיבות שנוצרו, הברירה שעמדה בפני הוועדה היתה האם להימנע מממוש ההחלטה החשובה של הכנסת או להגיע להסדר שנראה לנו מאוד סביר, כאשר בראשות הוועדה יעמדו שני אנשים המעורים מאוד בנושא, ולא יהיה אפילו יום אחד שבו יכהנו שני יושבים-ראש אלא תהיה בעצם מעין תורנות. אנחנו ראינו בהסדר זה דבר סביר וההצעה החקבלה בוועדת הכנסת ברוב גדול.

אדוני היושבת-ראש, אני מבקש להביא את ההצעה לאישור הכנסת.

היו"ר ש' הלל:

אני מעמידה להצבעה, מי לאישור ההצעה כפי שהובאה על-ידי חבר הכנסת שבח וייס — ירים את ידו.

ה צ ב ע

החלטת ועדת הכנסת בדבר הרכבה של ועדת חקירה פרלמנטרית על-פי חוק-יסוד: הכנסת, סעיף 22, לנושא תאונות הדרכים במדינת ישראל נתקבלה.

היו"ר ש' הלל:

אני קובע שהכנסת אישרה את ועדת החקירה לפי ההרכב שהציע חבר הכנסת שבח וייס בשם ועדת הכנסת.

ו. החלטת ועדת הכנסת להעביר את הדיון בהצעת חוק ערי ואזורי פיתוח (תיקון), התשמ"ח—1988, מוועדת הפנים ואיכות הסביבה לוועדת הכספים *

להצעה כפי שהובאה על-ידי חבר הכנסת שבח וייס ידים את ידו.

ה צ ב ע

החלטת ועדת הכנסת להעביר את הדיון בהצעת חוק ערי ואזורי פיתוח (תיקון), התשמ"ח—1988, מוועדת הפנים ואיכות הסביבה לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ש' הלל:

אני קובע שההמלצה הזו אושרה פה-אחד. אני מודה מאוד לחבר הכנסת שבח וייס.

היו"ר ש' הלל:
אני מזמין את חבר הכנסת שבח וייס למסור הודעות בשם ועדת הכנסת.

שבח וייס (בשם ועדת הכנסת):

אדוני היושבת-ראש, חברי הכנסת, ועדת הכנסת בישיבתה הבוקר החליטה שתי החלטות, ואני מבקש להביא אותן לאישור הכנסת כמקובל לפי התקנון.

החלטה ראשונה: הכנסת החליטה בישיבתה ביום י"ח בתשרי התשמ"ח, 10 לנובמבר 1987, להטיל על ועדת הכנסת לקבוע את הרכבה של ועדת חקירה פרלמנטרית לפי חוק-יסוד: הכנסת, סעיף 22, לנושא תאונות הדרכים במדינת ישראל. ההצעה היתה של חבר הכנסת מיכה חריש.

הוועדה תהיה בת 15 חברים. ועדת הכנסת החליטה בישיבתה היום להציע לאישור הכנסת את ההרכב הבא: מטעם סיעת הליכוד ארבעה חברים — חברי הכנסת אוריאל לין, פנחס גולדשטיין, דוד מגן וחיים קופמן; מטעם סיעת המערך שלושה חברים — חברי הכנסת מיכה חריש, יצחק פרץ ושלמה עמר; מטעם סיעת התחיה — חבר הכנסת גרשון שפט; מטעם סיעת המפד"ל — חבר הכנסת דוד דנינו; מטעם סיעת ר"צ — חבר הכנסת דדי צוקר; מטעם סיעת ש"ס — חבר הכנסת יעקב יוסף; מטעם סיעת חד"ש — חבר הכנסת ציילי ביטון; מטעם אגודת ישראל ומורשה — חבר הכנסת אברהם ורדיגור; מטעם סיעת שינוי — חבר הכנסת יצחק ארצי; מטעם סיעת מפ"ם — חבר הכנסת גדי יציב.

יושבת-ראש הוועדה עד ליום י"ד בתשרי התשמ"ט, 25 בספטמבר 1988, יהיה חבר הכנסת אוריאל לין, וממלא-מקומו באותה תקופה יהיה חבר הכנסת מיכה חריש. יושבת-ראש

שבח וייס (בשם ועדת הכנסת):

אדוני היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ההחלטה השנייה שקיבלנו הבוקר:

הכנסת החליטה בישיבתה מיום י"א באב התשמ"ח, 25 ביולי 1988, להעביר את חוק ערי ואזורי פיתוח (תיקון), התשמ"ח—1988, להכנה לקריאה שנייה ושלישית בוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

ועדת הכנסת החליטה בישיבתה היום, 10 באוגוסט 1988, כ"ז באב התשמ"ח, לשנות החלטת הכנסת ולהעביר את החוק הנ"ל לדיון בוועדת הכספים.

היו"ר ש' הלל:

לפנינו המלצה לשנות את החלטת הכנסת בעניין זה. מי

* "דברי הכנסת", תוכ' ד', עמ' 359.

** "דברי הכנסת", תוכ' ל"ח, 4012.

ז. תיקון טעות בחוק העונשין (תיקון מס' 24), התשמ"ח — 1988 *

שלישית בהגדרת המונח. המונח צריך להיות כפי שהגדרתי לעיל. אדוני היושב-ראש, אני מבקש לאשר את התיקון.

היו"ר ש' הלל:

אני מעמיד להצבעה את הבקשה שהובאה על-ידי יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט לתיקון טעות, מי לאישור תיקון הטעות כדבריו, ידים את ידו.

ה צ ב ע ה

תיקון טעות בחוק העונשין (תיקון מס' 24).

התשמ"ח — 1988, נחקבל.

היו"ר ש' הלל:

אני קובע שהכנסת אישרה את תיקון הטעות לפי ההצעה שהובאה על-ידי יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט.

חברי הכנסת, סיימנו את סדר-יומנו. הישיבה הזאת נעולה.

היו"ר ש' הלל: אני מתכבד להזמין את יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, להביא החלטה בדבר תיקון טעות.

אליעזר קולס (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט): אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש מהכנסת להחליט בדבר תיקון טעות בחוק העונשין (תיקון מס' 24), התשמ"ח — 1988, לפי סעיף 10א לפקודת סדרי-השלטון והמשפט, התשמ"ח — 1948.

בסעיף 2 לחוק העונשין (תיקון מס' 24), התשמ"ח — 1988, בסעיף 449, במקום "שרפת רכוש" צריך להיות "שרפת דבר" ובמקום "שרפה לרכוש" צריך להיות "שרפה לדבר".

ועדת החוקה, חוק ומשפט דנה היום בבקשה לתיקון והחליטה שנפלה טעות בנוסח שהובא לקריאה שנייה ולקריאה

* נספחות.

הישיבה ננעלה בשעה 12:30.

נספח ו

א. סדר-היום לכנס מיוחד של הכנסת

- א. תיקון טעות בחוק העונשין (תיקון מס' 24).
התשמ"ח — 1988.
- ב. הצעת ועדת הכנסת להעביר את הדין בהצעת חוק ערי ואזורי פיתוח (תיקון). התשמ"ח — 1988. מועדת הפנים ואיכות הסביבה לוועדת הכספים.
- ג. החלטת ועדת הכנסת בדבר הרכבה של ועדת חקירה פרלמנטרית, על-פי חוק-יסוד: הכנסת, סעיף 22, לנושא תאונות הדרכים במדינת ישראל.
- ד. הצעה לסדר-היום.

ב. הצעות לסדר-היום

175. האופציה הירדנית והאופציה הפלשתינית — הצעות חברי הכנסת ג' יציב וי' שריד.

ג. החלטה בדבר תיקון טעות בחוק העונשין (תיקון מס' 24); התשמ"ח — 1988
לפי סעיף 10 לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התשמ"ח — 1948

- בסעיף 2 לחוק העונשין (תיקון מס' 24).
התשמ"ח — 1988, בסעיף 449, במקום "שרפת רכוש" צריך להיות "שרפת דבר", ובמקום "שרפה לרכוש" צריך להיות "שרפה לדבר".

ד ב ר י

- ביום 27 ביולי 1988 קיבלה הכנסת את חוק העונשין (תיקון מס' 24). התשמ"ח — 1988 ובו הוחלפו הוראותיהם של סעיפים 448 ו-449 לחוק העונשין, התשל"ז — 1977.
- בוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת הוחלט להחליף את המונח "רכוש" שבסעיפים 448 (א) ו-449 במונח "דבר". ואולם, בנוסח שהובא לקריאה שנייה ושלישית חוקן רק סעיף 448 (א), ואילו בסעיף 449 נותר בטעות המונח "רכוש". מוצע לחקן את הטעות.

ד. החלטות ועדת האתיקה בנושאים:

1. תלונתו של מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי נגד חברת הכנסת אורה נמיר;
2. קובלתו של מנכ"ל רשות השידור נגד חברת הכנסת אורה נמיר;
3. העמדת תיבת דואר קולי טלפוני חנים לרשות חברי הכנסת;
4. פרסום פנייה לבדיקה או לחקירה

1. החלטת ועדת האתיקה מיום 2 באוגוסט 1988 בעניין תלונתו של מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי, מר מ' צפורי, נגד חברת הכנסת אורה נמיר:

- א. אין בהתבטאויותיה של חברת הכנסת נמיר במליאת הוועדה, כפי שנרשמו בפרוטוקול הדיון והוצגו בפני הוועדה, משום חריגה מהמקובל בנוגע למתיחת ביקורת על מוסד ממלכתי ועל העומד בראשו.

- ב. מן הראוי שחבר הכנסת אשר מעביר נושא לבדיקתו של מבקר המדינה (או ליועץ המשפטי לממשלה או לחקירה משטרתית וכו'), יעביר העתק מפנייתו אל האדם שבעניינו הוא פונה, ולא יפרסם את תוכן הפנייה כל עוד לא נתן לאותו אדם הזדמנות סבירה להגיב.

- א. ההתבטאויות של חברת הכנסת נמיר במהלך ישיבות ועדת העבודה והרווחה כלפי המוסד לביטוח לאומי וכלפי המנכ"ל אישית;
- ב. פנייתה של חברת הכנסת נמיר למבקר המדינה כקשר למעשים שהיא מייחסת למנכ"ל, וזאת בלי שהעתק מהפנייה הועבר למר צפורי לשם החייכות. כמו כן פרסומה של הפנייה הנ"ל כעיתונות.

ג. בעשותה כן נהגה חברת הכנסת נמיר בדרך שאינה הולמת. ואולם, בהתחשב בכך שמר פורת אכן נקט בישיבה שבה מדובר לשון גסה ובלתי הולמת ועלב בעובדים בכירים של רשות השידור בצורה שהיה בה כדי לקומם, מסתפקת הוועדה בהערה בלבד.

3. החלטת ועדת האתיקה בעניין העמדת תיבת דואר קולי טלפוני חינום לרשות חברי הכנסת:

לאחרונה הודיעה חברת "טלמסר" בע"מ לכל חברי הכנסת כי העמידה לרשות כל חבר כנסת תיבת דואר קולי טלפוני, זאת ללא תמורה, לתקופה של חודשיים.

חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ס—1979, אוסר על עובד הציבור (וחבר הכנסת בכלל זה), לקבל מתנה כאשר הוא עובד הציבור, אלא אם מדובר במתנה קטנה ערך וסביר שניתנה לפי הנהוג בנסיבות העניין. החוק והתקנות שהוחקו מכוחו קובעים כיצד ולמי יש להודיע על קבלת מתנה כאמור, מהו העונש על מי שמפר חובה זו ומהי הדרך שבה ניתן לקבל היתר לקבלת המתנה.

ועדת האתיקה סבורה כי במסגרת המותר לפי סעיף 2, ניתן לכלול מתנות כגון לוחות שנה ומזכרות צנועות מביקורים במפעלים בתחומי ישראל.

במקרה שלפנינו קובעת הוועדה, שאין מדובר במתנה מותרת ועל חברי הכנסת להחזיר את התיבה לחברת "טלמסר" או לשלם בעבורה דמי שימוש.

4. החלטת ועדת האתיקה בדבר פרסום פנייה לבדיקה או חקירה:

בהתאם להוראות סעיף 23 לכללי האתיקה, החליטה ועדת האתיקה כדלקמן:

"חבר הכנסת אשר מעביר נושא לבדיקה או חקירה כלשהי (למבקר המדינה, היועץ המשפטי לממשלה, משטרה וכו'), יעביר העתק מפנייתו אל האדם שבקשר אליו פנה, ולא יפרסם את תוכן הפנייה כל עוד לא נתן לאותו אדם הזדמנות סבירה להגיב."

2. החלטת ועדת האתיקה מיום 2 באוגוסט 1988 בעניין קובלתו של מר אורי פורת, מנכ"ל רשות השידור, נגד חברת הכנסת אורה נמיר:

ביום 22 ביוני 1988 התלונן מר אורי פורת, מנכ"ל רשות השידור, בפני יושב-ראש הכנסת על דברים שאמרה חברת הכנסת אורה נמיר במליאת הכנסת יום קודם לכן בקשר אליו, ואשר היה בהם משום פגיעה בו, מר פורת ביקש להביא את העניין בפני ועדת האתיקה של הכנסת.

חברת הכנסת נמיר התייחסה בדבריה לישיבה שקיים מר פורת עם הנהלת רשות השידור כיתד עם הנהלת מחלקת החדשות, שבה אמר, לדבריה, את הדברים הבאים: "אחס בית-הכנסת הציבורי של הטלוויזיה, באים, עושים את צורכיכם והולכים", חברת הכנסת נמיר הוסיפה: "אם לא ניתן לסתום הרמטית את ביב השופכין המצחין הזה, שלא יודע לשים מחסום לפיו, שלעתים יותר מדי מזומנות הוא מזהם, לא רק מלכלך, אינני חושבת שאדם שכך מתבטא וכך מדבר, ויהיה הנושא בשמו הוא מדבר הצודק ביותר, יכול להמשיך יום אחד לשבת ברשות השידור".

יצוין כי יושב-ראש הישיבה העיר לחברת הכנסת נמיר: "אינני חושב שאפשר להטיל במליאה האשמות כאלה על פקיד מדינה, בשעה שהוא איננו יכול להתגונן", וכמו כן הוסיף ואמר: "אין זה משנה אם זו אמת או לא, אינני חושב שאפשר ליצור תקדים כזה שיתגפלו על פקיד מדינה בצורה אישית כזאת והוא אפילו לא יכול להתגונן".

ועדת האתיקה, לאחר ששמעה בעליפה את מר פורת ואת חברת הכנסת נמיר, הגיעה למסקנות האלה:

א. הציטוט שהביאה חברת הכנסת נמיר משקף, בעיקרו, את הדברים שאמר מר פורת בישיבה.

ב. חברת כנסת נמיר תקפה עובד ציבור שאינו יכול להתגונן בכינוי גנאי חמורים, על אף הערותיו של יושב-ראש הישיבה שאין זה מן הראוי לעשות כן.